

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Підготували:

Бутурліна О.В., завідувач кафедри управління інформаційно-освітніх проектів КЗВО «ДАНО» ДОР», к.філос.н

Пилипенко О.В., завідувач НМЛ інформаційних технологій та STEM-освіти

Запорожець О.М., методист НМЛ інформаційних технологій та STEM-освіти

Дніпро
2022

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Незважаючи на введення воєнного стану відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 та його продовження до 26.04.2022 року (Указ Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 14.03.2022 р. № 133/2022) в Україні відновлено освітній процес на територіях, де це можливо здійснити без загрози для життя учасників освітнього процесу.

У Дніпропетровській області з 14 березня 2022 року відновлено освітній процес за дистанційною формою навчання. Рішення про організацію навчання або продовження вимушених канікул кожна громада приймала окремо.

Міністерство освіти та науки України зазначає, що пріоритетом є забезпечення максимально можливої безпеки кожної дитини, кожного працівника системи освіти. (Лист МОН України від 06.03.2022 № 1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу»).

Державна служба якості освіти¹ наголошує, що функція школи під час війни значно більша, ніж освітня. В умовах війни освітній процес важливо адаптувати так, щоб навчання не перевантажувало дітей та педагогів. У першу чергу варто віддавати перевагу навчальним предметам, інтегрованим курсам, що мають релевантний в умовах війни контент, а також адаптувати програму з навчальних предметів, добираючи теми, цікаві та корисні дітям сьогодні.

Школа як осередок, що сьогодні об'єднує дітей та вчителів з різноманітних регіонів, має створювати можливості для спілкування учням.

Міністерство освіти та науки зазначає, що **учні з числа внутрішньо переміщених осіб можуть тимчасово відвідувати** (за заявою одного з батьків) заклади загальної середньої освіти за місцем тимчасового перебування².

Для цього місцеві органи управління освітою мають поширювати зазначену інформацію та допомогти організувати підключення до

¹ <https://bit.ly/3q4GcOJ>.

² *тимчасово внутрішньо переміщені особи – особи, які внаслідок агресії РФ евакуйовані з місця постійного проживання

дистанційної форми навчання здобувачам освіти, у тому числі з числа внутрішньо переміщених осіб.

Особливу увагу слід звернути на дітей з особливими освітніми потребами

Спілкування дітей між собою допоможе їм відволіктися від трагічних подій, а дітям-переселенцям дасть можливість легше адаптуватися до нових умов життя, доєднатися до спільноти, поспілкуватися.

Разом з тим звертаємо увагу, що керівники закладів освіти під час організації навчання за дистанційною формою повинні керуватись відповідними нормативними актами А саме:

Положення про дистанційне навчання, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 зі змінами <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>

Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 23 квітня 2019 року № 536 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0547-19>

Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України 08 вересня 2020 року N 1115 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n2>

Положення про електронні освітні ресурси, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України 01.10.2012 № 1060 у редакції від 19.07.2019 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>

Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти, який діє з 1 січня 2021 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>

В організації дистанційного навчання важливо використовувати адекватні до можливостей учасників освітнього процесу ресурси, а саме:

- офіційні сайти закладів освіти для розміщення завдань та рекомендацій щодо роботи учнів;
- месенджери та групи у соціальних мережах для швидкого інформування (Viber, Telegram, WhatsApp тощо);
- сервіси для проведення відеоконференцій в синхронному режимі дистанційного навчання (ZOOM, Googl Meet, Microsoft Teams, Cisco Webex, Skype та інші);
- веб-сервіси для спільної роботи та творчості (Padlet, Miro, Jamboard, документи Google та ыншы);

- цифрові інструменти для оцінювання та швидкого опитування (Google Forms, Kahoot, LearningApps, ClassTime, Mentimeter тощо);
- електронні платформи для організації роботи асинхронному режимі (Google Classroom, Microsoft Teams, Eliademy, Moodle, Класна оцінка та інші);
- електронне листування.

Перелік не є вичерпним і може оновлюватись та розширюватись відповідно до потреб і можливостей учнів та вчителів.

Зверніть увагу на облікові записи, якими користуються вчителі. Щоб зменшити вірогідність отримання інформації про педагогів, учнів сторонніми особами бажано використовувати облікові записи Google, і Microsoft, що максимально захищені. Необхідно утриматись від передачі будь-яких даних, що можуть ідентифікувати учасників освітнього процесу або місце їх розташування. Це стосується всіх можливих опитувань, завдань, спілкування в чатах тощо.

Нагадуємо, що відповідно до нового Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, вимоги до організації роботи з технічними засобами навчання, зокрема комп'ютерами, планшетами, іншими гаджетами є наступними:

обмежено час безперервної роботи з технічними засобами навчання:

- для учнів 1 класу – не більше 10 хвилин;
- для учнів 2-4 класів – не більше 15 хвилин;
- для учнів 5-7 класів – не більше 20 хвилин;
- для учнів 8-9 класів – 20-25 хвилин;
- для учнів 10-11 (12) класів на 1-й годині занять – до 30 хвилин, на 2-й годині занять – 20 хвилин;
- при здвоєних навчальних заняттях для учнів 10-11 (12) класів – не більше 25-30 хвилин на першому навчальному занятті та не більше 15-20 хвилин на другому навчальному занятті.

Наприклад, для учнів 2 класу час безперервної роботи з комп'ютером становить максимум 15 хвилин. Цей час вчитель може використовувати для синхронної взаємодії (онлайн) – для пояснення або загального огляду матеріалу навчального заняття, практичного закріплення вивченого, застосування інтерактивних прийомів навчання, перевірки результатів навчання тощо.

Решту часу навчального заняття – 25 хвилин – вчитель організовує роботу в асинхронному режимі, тобто офлайн, без комп'ютера. Учні можуть виконувати вправи у робочому зошиті, працювати з текстом і завданнями у підручнику, виконувати творчі завдання тощо. Також наприкінці заняття вчитель може повернутися до режиму відеоконференції (для обговорення виконаних завдань, рефлексії, роботи з електронною освітньою платформою тощо).

Санітарний регламент передбачає, що під час роботи з технічними засобами навчання обов'язковим є проведення вправ з рухової активності та гімнастики для очей.

Важливо також, що **не кожне навчальне заняття обов'язково проводиться з використанням синхронного режиму** взаємодії вчителя та учнів. Школа може скласти розклад занять, згідно з яким деякі заняття проходять лише асинхронно.

Відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, **не менше 30% навчального часу**, передбаченого освітньою програмою школи, має організовуватися в синхронному режимі.

Водночас рівномірність розподілу цього часу між різними навчальними предметами і доцільність чергування занять з використанням синхронного та асинхронного режимів забезпечує керівник закладу освіти.

Дистанційне навчання в умовах воєнного стану має певні особливості. Для забезпечення якості освітнього процесу та рівного доступу до освітніх послуг керівники закладів освіти повинні звернути особливу увагу на спроможність учасників освітнього процесу, вчителів та учнів, до викладання та навчання. Важливо вивчити технічну, технологічну та психологічну готовність педагогів працювати з дітьми, а за необхідності надати їм відповідну підтримку. Психологічний стан учнів напружений і впливає на їх розумову активність. Дистанційні заняття мають стати містком між стабільним минулим і мінливим теперішнім.

Важливо залучати до освітнього процесу шкільного психолога, а якщо такого немає, — директору варто залучити психологів із громади (центрів професійного розвитку педагогічних працівників), які готові на волонтерських засадах допомагати дітям і вчителям. Спілкування з психологом індивідуально або ж групові заняття допоможуть дітям і

педагогам подолати стрес, а тимчасово переміщеним особам — також адаптуватися до нового середовища та почуватися в ньому більш комфортно.

ОНЛАЙН ШКОЛИ ТА ПЛАТФОРМИ, що організовують навчальний процес в умовах воєнного стану

Для забезпечення кожному українському учневі та вчителю рівного, вільного і безоплатного доступу до якісного навчального контенту Міністерством освіти і науки України спільно з компанією Google Україна для учнів 1-11 класів створено Всеукраїнський онлайн розклад (<https://mon.gov.ua/ua/vseukrayinskij-rozklad>), який реалізується на базі інтерактивного Google-календаря. Він містить посилання на матеріали з різних ресурсів (Всеукраїнська школа онлайн, телеуроки, підручники тощо) для предметів згідно з календарно-тематичним плануванням.

Всеукраїнська школа онлайн (<https://lms.e-school.net.ua/>) — це платформа для дистанційного та змішаного навчання учнів 5-11 класів та методичної підтримки вчителів. Платформа містить відеоуроки, тести та матеріали для самостійної роботи з 18 основних предметів. Є Кабінет вчителя, який дистанційно може тримати зв'язок з учнем.

Дистанційна школа «Атмосферна школа» (<https://www.atschool.com.ua/>) надає безкоштовний доступ до пакету «Слухач» із готовими навчальними матеріалами, які можуть використовувати й учителі.

Дистанційна школа «Центр освіти «Оптіма» (<https://optima.school/free-education>) відкрила безкоштовний доступ до річних матеріалів 1-11 класів. Потрібно зареєструватися. Посилання та пароль для входу надійде на електронну пошту.

Дистанційна школа JAMM School (<https://jammschool.com.ua/>) для учнів 5-11 класи надала безкоштовний доступ до пакету навчання «Моя сила» — базова програма навчання.

Комп'ютерна Академія «ШАГ» (<https://od.itstep.org/>) організувала безкоштовну серію онлайн майстер-класів і тематичних зустрічей для дітей 7-14 років: безпека в інтернеті, створення та перші кроки для заробітку на NFT, розробка ігор за допомогою Construct.

Математична онлайн-платформа «GIOS» відкрила безкоштовне підключення до платформи, реєстрація за посиланням <https://bit.ly/3K42EPG> для вчителів і здобувачів до 31 березня.

«Навчання без меж» – спільний освітній проєкт Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури та інформаційної політики, українських телеканалів ПЛЮСПЛЮС, «Піксель» та регіональних каналів Суспільного мовника, а також платформ онлайн-телебачення MEGOGO, Київстар ТБ, 1+1 video та sweet.tv. Проєкт передбачає трансляцію відеоуроків для школярів 5-11 класів. Кожен день буде присвячений окремій дисципліні. Дитячий телеканал «Піксель» транслюватиме уроки для 5 класу щоденно о 10:00 та для 6 класу об 11:00. ПЛЮСПЛЮС, що входить до складу 1+1 media, показуватиме уроки для школярів трьох класів: 7-го з 10:00 щоденно, 8-го з 11:00 та 11-го класу з 12:00. Регіональні канали Суспільного відповідно транслюватимуть заняття для 9 класу о 10:00 та для 10 класу об 11:00. Також усі згадані уроки можна буде переглянути на платформах онлайн-телебачення MEGOGO, Київстар ТБ, 1+1 video, sweet.tv як у прямому ефірі, так і в будь-який зручний час абсолютно безкоштовно.

Для планування щоденних зустрічей учнів з класним керівником з метою взаємопідтримки та обговорення загальних питань МОН України рекомендує використовувати відеоінструкції та інфографіки, які містять рекомендації та практичні поради для батьків від Світлани Ройз.

ОНЛАЙН ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ

РЕСУРСИ ЗІ СТВОРЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ, ІНФОГРАФІКИ, ІНТЕРАКТИВНИХ ПЛАКАТІВ

<https://www.canva.com> - сервіс для оформлення якісного і різноманітного візуального контенту (комікси, інфографіка, логотипи, презентації, генератор мемів). Має безліч різноманітних шаблонів, кожен з яких можна редагувати: змінювати розміри, кольори, розташування написів і шрифти, а також комбінувати наявні на сайті та завантажені файли.

<https://www.beautiful.ai> - англomовний сервіс для створення презентацій, що самостійно адаптує контент на слайдах під обраний формат, допомагає додати анімацію графіків і переходів, а також рекомендує відповідні шаблони.

<https://slides.com/> Можна легко підібрати дизайн, додати фото, зображення, посилання на відео. Окрім традиційних презентацій сервіс дає змогу створювати мультимедійні проєкти/лонгріди (невеликі історії з малою кількістю лаконічного тексту та великою кількістю візуальних засобів).

<https://piktochart.com/> – сервіс для створення презентацій у форматі інфографіки. Дуже зручний для донесення інформації, насиченої багатьма фактами. Інструменти сайту дають змогу вигідно продемонструвати статистичні дані, опитування, графіки, цифри, карти, таблиці тощо.

<https://edu.glogster.com> – сервіс пропонує створити інтерактивні плакати (з використанням фото, відео, зображень, текстів, звуків, посилань тощо).

<http://padlet.com/> - віртуальна цифрова стіна, на якій можна розмішувати документи, покликання, відеоролики, зображення тощо. Можлива спільна робота на стіні кількох учасників. Стіну Padlet можна використовувати для розміщення матеріалів, які здобувачі освіти повинні опрацювати дистанційно.

РЕСУРСИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ

<https://www.mindmeister.com> Сервіс англomовний. Онлайн-інструмент, який дозволяє візуально оформлювати ментальні карти та ділитися ними.

<https://coggle.it> це онлайн інструмент для створення і спільної роботи з ментальними картами

<https://carto.com/> Інструмент для створення динамічних карт. З його допомогою можна нанести на карту будь-які дані, представивши у будь-якому стилі.

СТРІЧКИ ЧАСУ

<https://timeline.knightlab.com> Сервіс англomовний. Створена стрічка зберігається на вашому Google-диску.

ІНСТРУМЕНТИ КОМУНІКАЦІЇ

<https://trello.com/> - онлайн-інструмент для зручної комунікації при створенні командних проєктів. Завдяки широкому функціоналу сервіс дозволяє зручно розподіляти обов'язків між учасниками команди і відслідковувати виконання кожного етапу робіт у режимі реального часу. Використання цієї програми

дозволяє навчити дітей планувати роботу в команді, нести відповідальність за дотриманням термінів виконання, а також оперативно вирішувати робочі моменти.

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВІДЕО

<https://ed.ted.com> - освітній ресурс, що містить короткі фільми, створені за спільних зусиль вчителів та мультиплікаторів. Дані анімовані освітні відеоуроки створені переважно для середньої школи і тривають приблизно від трьох до восьми хвилин

<https://edpuzzle.com> Можливість створення запитань на відео. Доступно для учнів лише після реєстрації.

СТВОРЕННЯ ТЕСТІВ, ЗАВДАНЬ, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<https://www.classtime.com/uk/> - безкоштовний тестовий сервіс. Вчитель може використати 9 абсолютно різних і нестандартних типів запитань. Є відкриті запитання, запитання на встановлення відповідності, можливість дати розлогу відповідь. На закріплення знань учням можна давати контрольний тест через цю ж платформу. Також можете створити опитування і надати доступ до нього дітям. Це помічник вчителя, що збагачує Ваш урок миттєвою візуалізацією рівня розуміння та прогресу усього класу в живому часі.

<https://kahoot.com> - навчальна програма, що складається з ігор. Тут можна зробити серію запитань з кількома варіантами відповідей. Формат і кількість запитань залежать від автора. Є можливість додавати відео, зображення та діаграми.

<https://quizlet.com> - сервіс, який дозволяє легко запам'ятовувати будь-яку інформацію, котру можна представити у вигляді навчальних карток.

<https://learningapps.org> - платформа готових завдань з різних предметів з можливістю створення власних завдань та автоматичної перевірки системою. У відкритому доступі міститься велика база напрацювань інших користувачів з 32-х навчальних дисциплін (історія, географія, математика, іноземні мови). Сайт містить онлайн конструктор, що дозволяє створювати власні інтерактивні навчально-методичні матеріали і цікаві завдання (тести, кросворди, вікторини тощо).

<https://quizizz.com/> - англomовний сервіс, де є чимало готових тестів з різних предметів.

<https://www.flippity.net/>- колекція цифрових інструментів, які допоможуть створити інтерактивні вправи та завдання в ігровій формі. Для роботи потрібно мати обліковий запис Google.

ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ УЧНІВ

<https://study-smile.com> - інтерактивна освітня програма для дітей від 2 до 10 років, розвиваючі заняття. Діти отримують перші знання в захоплюючій і зрозумілій формі, а батьки – цінні рекомендації з навчання дітей, а також готові програми занять

<https://naurok.com.ua> - платформа, яка творює необмежені можливості для обміну досвідом між освітянами

<https://miyklas.com.ua> електронна освітня платформа «МійКлас» пропонує широкий спектр матеріалів: завдання, теорія та тести у шкільних предметах. Кожне завдання має кроки розв'язання, таким чином учень може самостійно вивчати предмет і вчитися на своїх помилках

<https://www.survio.com> – інструмент дозволяє створювати анкети та представляти результати у вигляді графіків і діаграм. З його допомогою зручно проводити опитування та анкетування у класі. Безкоштовна версія має широкий діапазон налаштувань і дозволяє проводити на місяць до 100 опитувань.

ВІДКРИТІ РЕСУРСИ З ЕЛЕКТРОННИМИ ПІДРУЧНИКАМИ

<https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/> - електронні версії підручників Інститут модернізації змісту освіти

<https://ua.mozaweb.com> цифрові підручники і вбудовані додатки, призначені для розвитку навичок проведення дослідів та ілюстрування. Код для безкоштовної реєстрації MOZ-PX-PBWX-TIDD-VIMY-TVRI-UFWG-UAEDPMOZA